

EEN NIEUW BUZZWOORD VOLSTAAT NIET VOOR KUNSTENSECTOR

Het trof **WOUTER HILLAERT** dat de uitwisseling tussen de kunstensector en zijn minister over kosten en baten ging, niet over ideeën. En dat lag volgens hem niet alleen aan de minister. Nederland bewijst dat het anders kan.

Maatschappelijke inbedding?

WOUTER HILLAERT

Wie? Theaterrecensent van deze krant.

Wat? Je kunt de minister van Cultuur een gebrek aan visie verwijten, maar de kunstensector mag ook aan zelfonderzoek doen.

Waarom? De kunsten moeten misschien eerder met hun publiek begaan zijn, dan met de overheid.

'Creativiteit, verzet, verbeelding? We spreken tegenwoordig allemaal bestuurstaal.' © Bart Dewaele

In de inkomhal van de Amsterdamse Stadsschouwburg hangt een welluidend opschrift over de maatschappelijke rol van cultuur. 'Gij, kunstenaars, wint uw volk waar gij zijn recht verdedigt. Gij, volk, hebt kunstenaars waar gij geen ketens duldt.' Het plakkaat bezingt een wederzijdse verantwoordelijkheid: de kunst geeft vorm aan het verhaal van haar samenleving en die samenleving steunt de kunsten voor haar eigen vrijheid van denken.

Vandaag lijkt die uitwisseling een puur technische kwestie van kosten en baten geworden: één euro kunstsubsidie tegenover één euro uit de markt. Ook afgelopen maandag in het Vlaamse parlement, waar minister Schauvliege en de kunstensector samen de komende subsidieronde aftrapten, regeerde de technocratie. Cijfers, *checks and balances*, een draai-

boek en een charter voor de beoordelingsprocedure: kunst en administratie leken simpelweg synoniemen geworden.

De Tafel van Zes

Zeker, subsidiëring is een droge kwestie van centen en goed bestuur. Maar waartoe? Wat willen we met die publieke investering juist bereiken, behalve meer koopkracht voor minder organisaties en een betere ondersteuning van freelance artiesten? Welke politiek staan we voor, voorbij de bud-

gettaire weegschaal?

Niemand die een antwoord waagde. Noch de minister, die haar toe te juichen keuze voor bottom-up bestuur verwarde met ideologische verstomming. Noch de verzamelde sector, van wie de ongeziene samenwerking resulteerde in louter technische aanbevelingen. Creativiteit, verzet, verbeelding? We spreken tegenwoordig allemaal bestuurstaal.

Dat hoeft niet zo te zijn, leert een visietekst die het Nederlandse cultuurveld zopas voorlegde aan zijn

beleidsmakers. Verenigd als 'de Tafel van Zes', voerden fondsen, kunstenaars en steunpunten een assertief pleidooi voor het belang van cultuur. Tegelijk analyseerden ze helder allerlei maatschappelijke verschuivingen en hun effect op de kunsten. 'Werd de cultuur tot voor kort begrepen als een piramide met een duidelijk te identificeren kwaliteitstop en een brede basis, nu dringt zich het beeld op van een horizontale cultuur.'

Daarom stelt de Tafel van Zes in acht punten aan de overheid voor

dat 'publiek belang' in de beoordeling voorop komt te staan, in plaats van publiekscijfers. Ze vraagt een meer flexibele financiering, modellen voor 'maatschappelijk aandeelhouderschap', en actieve partnerships met andere beleidsvelden, private financiers en het middenveld. Je kan het wel of niet eens zijn met dit nogal economische verhaal, maar in Nederland hebben ze er ten minste een.

Weg uit de voorspelbaarheid

Toch werd 'maatschappelijke inbedding' ook in het Vlaamse parlement hét buzzwoord van de dag. Het verscheen in zowat alle veldanalyses en visieteksten vanuit de sector, en Schauvliege maakt er bij haar beoordeling dan ook een extra aandachtspunt van. Organisaties moeten hun relatie tot hun omgeving en hun samenwerking met niet-artistieke partners aanstippen.

Op zich is dat een kleine revolutie. 'Artistieke autonomie' is voor de kunsten niet langer het enige parool. Ook 'participatie', Anciaux tegengif, lijkt voorbijgestreefd. Maatschappelijke inbedding gaat niet langer over het palet aan nieuwe bezoekers die je bereikt, maar om de meer symbolische betrokkenheid van andere velden als economie, wetenschap en onderwijs bij je aanbod. Kunstorganisaties beseffen meer dan ooit het belang van een groter draagvlak. Willen ze hun meerwaarde blijven handhaven, moeten ze uitbreken uit de eigen cirkel.

Meerdere spelers werken daar al

Een schottenloze cultuursector, welja, maar de wallen eromheen maken er voor veel buitenstaanders wel een eiland van

jaren aan. Buda Kortrijk doet het met bedrijven, Kaaithheater en KVS met het middenveld, de sociaal-artistieke organisaties met de welzijnssector. Zij hebben begrepen dat de eerste vraag bij netwerken is: hoe zou onze expertise kunnen helpen bij jullie noden? Coproductie krijgt ineens een heel andere invulling.

Bij veel andere organisaties dreigt nu al het gevaar dat zij deze (vrij vage) 'aanbeveling' weer vooral administratief zullen bekijken, als een makkelijke passe-partout tot de gegeerde subsidiepot. Zoals bij de vorige ronde het toverwoord 'repertoire' was. We leven nu eenmaal in een bestuurscultuur, waarin politiek vooral neerkomt op 'middelen'. Je kan dat de minister verwijten, maar de sector redeneert vaak net zo voorspelbaar.

Wil het kunstenveld echt een verhaal ontwikkelen rond zijn wederzijdse verhouding met de horizontale samenleving, zal niet enkel netwerking, maar ook een inhoudelijk zelfonderzoek nodig zijn. Waarom voert het jeugdtheater in

al zijn schoolvoorstellingen nooit het onderwijssysteem zelf als thema op? Waarom blijft de beeldende kunst haar expo's zo vaak affichereren met enkel een lijstje kunstenaarsnamen, en niet waar hun werk voor staat?

De veldschetsen van alle sectoren leren dat de kunstenaarspraktijk flexibeler en veelzijdiger is geworden, tot stand komt met meer partners. Dan kan verder uitbreken niet zo moeilijk zijn, op voorwaarde dat ook Schauvliege en haar collega's daar ondersteuning voor voorzien.

Want wat baat het te kraaien over een schottenloze cultuursector, als de wallen rond die sector er voor buitenstaanders wel eens een eiland van durven maken? In plaats van technocratische bewijsdrift tegenover de overheid, moet het kunstenveld maar eens actief 'zijn volk gaan winnen'. Met creativiteit, verzet en verbeelding. En een verhaal over maatschappelijke wederkerigheid. Met publiekswerking alleen zullen we het straks niet meer redden.